

ZAPISNIK
sa Šeste sjednice Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore,
održane 25. maja 2017. godine

Sjednica je počela u 13 sati.

Sjednici je predsjedavao dr Halil Duković, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali sljedeći članovi/ce Odbora: dr Suad Numanović, Mirsad Murić, mr Mihailo Anđušić, Nada Drobnjak i dr Nedžad Drešević.

Sjednici su, u skladu sa članom 67 stav 1 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovali: Danijela Nedeljković Vukčević, v.d. generalnog direktora Direktorata za državnu upravu u Ministarstvu javne uprave, Leon Gjokaj, generalni direktor Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, Genci Nimanbegu, predsjednik Nacionalnog savjeta Albanaca u Crnoj Gori, Sabrija Vulić, predsjednik Savjeta Muslimanskog naroda Crne Gore i Zvonimir Deković, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Sjednici su, u skladu sa članom 67 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovali Aleksandra Celar, saradnica u Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori i Milan Radović, koordinator Programa ljudskih prava u NVO „Građanska alijansa“.

Sjednicu su pratili predstavnici medija.

****

Za sjednicu je utvrđen sljedeći

D N E V N I R E D:

- Usvajanje Zapisnika sa Pete sjednice Odbora, održane 24. aprila 2017. godine –

- 1. PREDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA;**
- 2. IZVJEŠTAJ O RAZVOJU I ZAŠTITI PRAVA MANJINSKIH NARODA I DRUGIH MANJINSKIH NACIONALNIH ZAJEDNICA U 2016. GODINI,** koji je Skupštini Crne Gore podnijela Vlada Crne Gore shodno članu 38 Zakona o manjinskim pravima i slobodama, sa
IZVJEŠTAJIMA O RADU I FINANSIJSKOM POSLOVANJU MANJINSKIH SAVJETA ZA 2016. GODINU, koje su Odboru za ljudska prava i slobode podnijeli predsjednici manjinskih savjeta shodno članu 33 Zakona o manjinskim pravima i slobodama;
- 3. USVAJANJE INFORMACIJA O AKTIVNOSTIMA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE U APRILU 2017. GODINE:**
  - (1) Informacija sa sastanka predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića sa poslanikom CDU/CSU frakcije u njemačkom Bundestagu Marianom Wendtom, održanog 4. aprila 2017. godine u Skupštini Crne Gore;
  - (2) Informacija sa sastanka predsjednika i članova Odbora za ljudska prava i slobode sa ekspertkinjom Evropske komisije za oblast ljudskih prava, Ivanom Roanjom, održanog 6. aprila 2017. godine u Skupštini Crne Gore;
  - (3) Informacija sa sastanka predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića sa ekspertom SIGMA-e Dawidom Sześciłom, održanog 11. aprila 2017. u Skupštini Crne Gore **I**
- 4. TEKUĆA PITANJA.**

****

Zapisnik sa Pete sjednice Odbora za ljudska prava i slobode, održane 24. aprila 2017. godine usvojen je jednoglasno, bez primjedbi.

****

PRVA TAČKA- PREDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

Ovlašćena predstavnicica predlagača Danijela Nedeljković Vukčević, v.d. generalnog direktora Direktorata za državnu upravu u Ministarstvu javne uprave je predložila odlaganje rasprave o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nevladinim organizacijama iz razloga što su, na predlog nevladinih organizacija, u toku dodatne konsultacije Vlade sa predstavnicima nevladinog sektora.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je ocijenio da je u interesu svih da se donese zakon kojim će biti zadovoljni svi subjekti, a naročito nevladin sektor kojeg se ovaj zakon direktno tiče. Ukazao je da je predstavnik predlagača u obavezi da o istom dopisom obavijesti predsjednika Skupštine Crne Gore s obzirom da je Predlog zakona u Predlogu dnevnog reda Devete sjednice Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja Skupštine u 2017. godini, zakazane za 1. jun 2017. godine.

DRUGA TAČKA- IZVJEŠTAJ O RAZVOJU I ZAŠTITI PRAVA MANJINSKIH NARODA I DRUGIH MANJINSKIH NACIONALNIH ZAJEDNICA U 2016. GODINI, koji je Skupštini Crne Gore podnijela Vlada Crne Gore shodno članu 38 Zakona o manjinskim pravima i slobodama, sa **IZVJEŠTAJIMA O RADU I FINANSIJSKOM POSLOVANJU MANJINSKIH SAVJETA ZA 2016. GODINU**, koje su Odboru za ljudska prava i slobode podnijeli predsjednici manjinskih savjeta shodno članu 33 Zakona o manjinskim pravima i slobodama

Uvodne napomene o Izvještaju o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2016. godini dao je Leon Gjokaj, generalni direktor Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Saopštio je da je izrada ovog Izvještaja planirana Programom rada Ministarstva za ljudska i manjinska prava za I kvartal 2017. godine, a da je Vlada Crne Gore Izvještaj usvojila na sjednici održanoj 23. marta 2017. Osnovni cilj Izvještaja je da pruži prikaz politike zaštite manjina, kako u normativnom dijelu, tako i u pojedinim oblastima društvenog života. U Izvještaju su predstavljene najznačajnije aktivnosti Ministarstva za ljudska i manjinska prava i drugih nadležnih ministarstava, Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina, Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava i savjeta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Crna Gora je potvrdila trajnu posvećenost unapređenju zaštite prava manjinskih naroda, što je rezultiralo pozitivnim pomacima u svim oblastima. Izrazio je očekivanje da će se Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama, usvojenim u aprilu 2017. godine, unaprijediti sistem zaštite prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica i ojačati kapaciteti institucija koje se bave pravima manjinskih naroda u Crnoj Gori. Podsjetio je da su osnovni razlozi donošenja ovog Zakona bili usmjereni na intervenciju u dijelu institucionalne podrške zaštiti manjinskih prava, transparentnosti i efikasnosti procedura kojima se vrši raspodjela sredstava za realizaciju projekata namijenjenih očuvanju i razvoju nacionalnih, odnosno etničkih posebnosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Reforma Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava je

fokusirana na sprečavanje objektivno mogućeg konflikta interesa i uvođenje dvostepenosti kod odlučivanja o projektima, kao i na podizanje kvaliteta monitoringa i evaluacije projekata. Zakonom su ojačani kapaciteti savjeta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, a u narednom periodu za funkcionisanje savjeta biće obezbijeđen iznos od najmanje 0,05% tekućeg budžeta. Pravno je pozicioniran Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina, a Zakonom je, u skladu sa preporukom Komiteta eksperata Okvirne konvencije Savjeta Evrope za zaštitu nacionalnih manjina, preciznije definisan pojam „značajan dio“ koje se tiče prava manjina na lokalnom nivou i korišćenja manjinskih jezika u lokalnim samoupravama.

Leon Gjokaj je ocijenio da je u narednom periodu neophodno raditi na efikasnijoj implementaciji Ustavnih i zakonskih normi koje se odnose na zastupljenost pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave. Saopštio je da je pitanje zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda složen i dugoročan proces, a da je Crna Gora među rijetkim zemljama koja iz godine u godinu radi istraživanja u ovoj oblasti, što svjedoči sa kolikom pažnjom i posvećenošću se pristupa ovom pitanju. Prošle godine Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u saradnji sa Upravom za kadrove pripremiло je Informaciju o zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Upravi policije, a u toku ove godine pripremiće informaciju o zastupljenosti manjina u centrima za socijalni rad, Zavodu za socijalnu i dječju zaštitu i Zavodu za zapošljavanje sa područnim jedinicama. Takođe, u narednom periodu akcenat treba staviti na ujednačeni razvoj sredina u kojima manjinski narodi čine većinu ili značajan dio stanovništva.

Gjokaj je saopštio da je u Izvještaju predstavljen i dio aktivnosti savjeta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica i izrazio zadovoljstvo zbog činjenice što su izvještaji savjeta iz godine u godinu kvalitetniji i što se uvažavaju preporuke internog revizora i brojnih eksperata. Izrazio je nadu da će se savjetima obezbjeđivati više sredstava od minimalnog iznosa od 0,05% tekućeg budžeta.

Predsjednici Savjeta Muslimanskog naroda Crne Gore, Hrvatskog nacionalnog vijeća i Nacionalnog savjeta Albanaca u Crnoj Gori predstavili su Izvještaje o radu i finansijskom poslovanju njihovih nacionalnih savjeta za 2016. godinu.

Odboru za ljudska prava i slobode dostavljeni su i Izvještaji o radu i finansijskom poslovanju Srpskog nacionalnog savjeta, Romskog savjeta i Bošnjačkog savjeta, čiji predstavnici nijesu prisustvovali sjednici.

Predsjednik Savjeta Muslimanskog naroda Crne Gore Sabrija Vulić je saopštio da je taj Savjet u 2016. realizovao značajne aktivnosti, o čemu su detaljno izvijestili, kao i o načinu trošenja 60.000 eura sa kojima su raspolagali. Istakao je da imaju veoma dobru saradnju sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava i da su održali niz sastanaka. Smatra da cijelo društvo i Crna Gora kao država treba više da urade na afirmaciji prava manjina, a po njegovoj ocjeni, prava manjina ne podrazumijevaju samo zapošljavanje po nacionalnom ključu, već po kvalitetu i znanju, pod jednakim uslovima.

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Zvonimir Deković smatra da bi trebalo precizno definisati šta su manjinski savjeti i njihovu razliku u odnosu na nevladine organizacije. Naveo je da ne postoji eksplicitna zakonska definicija da su savjeti krovna tijela nacionalnih zajednica u Crnoj Gori. Takođe, ne može se precizno utvrditi ko su nacionalne manjine u Crnoj Gori s obzirom da nije propisano do kog procenta treba određeni narod da je zastupljen u ukupnom stanovništvu da bi se mogao smatrati nacionalnom manjinom. U proteklih osam godina manjinski savjeti su ostvarili značajan napredak, a Hrvatsko nacionalno vijeće realizovalo je brojne aktivnosti. Žele da njihov rad bude vidljiviji u cijeloj Crnoj Gori za šta su im neophodna veća finansijska sredstva. Trenutno imaju samo jednog zaposlenog, a za realizaciju brojnih aktivnosti potrebno im je više službenika. Zadovoljni su što imaju ministra u Vladi i poslanika u Skupštini Crne Gore, kao i odbornike u lokalnim skupštinama u Kotoru i

Tivtu koji predstavljaju hrvatsku nacionalnu zajednicu. Imaju predstavnike u Međuvladinom mješovitom odboru, Upravnom odboru CEKUM-a i Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, Savjetu za dijasporu i Savjetu Radio Televizije Crne Gore. Održali su brojne susrete sa predsjednicom Republike Hrvatske, ministrima u Vladi Republike Hrvatske i članovima Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Sa druge strane, imali su sastanke i sa predsjednikom Crne Gore, ministrima u Vladi Crne Gore i poslanicima Skupštine Crne Gore.

Uključeni su u pripremu predloga zakona o izboru, upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola i predloga zakona o slobodi vjeroispovijesti, a takođe su bili uključeni u pripremu Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama. Realizovali su određene projekte finansirane sredstvima Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Promovisali su knjigu prof. dr Vande Babić sa Zadarskog sveučilišta, a knjiga "Tivat kroz stoljeća" u izdanju Hrvatskog nacionalnog vijeća doživjela je treće izdanje. Aktivno su učestvovali na forumima manjina i iseljeničkim kongresima, kao i na brojnim konferencijama koje je organizovalo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina i Zaštitnik ljudskih prava i slobode Crne Gore. Imaju dobru saradnju sa ostalim manjinskim savjetima, kao i višegodišnju, odličnu saradnju sa Zajednicom Crnogoraca iz Hrvatske.

Predsjednik Nacionalnog savjeta Albanaca u Crnoj Gori Genci Nimanbegu je saopštio da su pored područne kancelarije u Plavu, u 2016. u Tuzima otvorili drugu područnu kancelariju, ali u njoj nemaju stalno zaposlenih. Smatra da iznos od po 50.000 eura koliko su nacionalni savjeti godišnje dobijali iz Budžeta Crne Gore nije dovoljan za realizaciju njihovih aktivnosti. Podsjetio je da je krajem 2014. Skupština Crne Gore donijela Odluku po kojoj se Časopis „Koha Javore“ finansira od strane Skupštine, a izdaje u okviru Nacionalnog savjeta Albanaca i ocijenio da sada taj nedjeljnik funkcioniše bez problema. U fokusu djelovanja Savjeta bilo je obrazovanje i u ovoj oblasti očekuje vidljivije rezultate tokom ove godine. Savjet je u 2016. godini raspolagao sredstvima u iznosu od oko 174.000 eura (100.000 eura za nedjeljnik "Koha Javore", 50.000 eura za rad Savjeta i 24.000 eura za razne projekte), čime su realizovali značajne aktivnosti, među kojima su obilježavanje 28. novembra- Dana zastave i 7. marta- Dana učitelja. Učestvovali su u radnim grupama za izmjene i dopune zakona iz oblasti manjinskih prava. Ocijenio je da je saradnja manjinskih savjeta sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava u usponu. Rad savjeta je opterećen izvještavanjima prema raznim institucijama, pri čemu je naveo da tu ne misli na izvještavanje prema Odboru za ljudska prava i slobode i Ministarstvu za ljudska i manjinska prava. Mišljenja je da bi u narednom periodu trebalo razmišljati o jedinstvenom načinu izvještavanja svih nacionalnih savjeta.

U raspravi su učestvovali: Milan Radović, koordinator Programa ljudskih prava u NVO "Građanska alijansa", dr Suad Numanović, mr Mihailo Anđušić, Mirsad Murić, članovi Odbora, Genci Nimanbegu, predsjednik Nacionalnog savjeta Albanaca, Zvonimir Deković, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća, član Odbora dr Nedžad Drešević, članica Odbora Nada Drobnjak, generalni direktor Direktorata za zaštitu i unapređenje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica Leon Gjokaj i predsjednik Odbora dr Halil Duković.

Koordinator Programa ljudskih prava u NVO "Građanska alijansa" Milan Radović je pozdravio članove Odbora za ljudska prava i slobode navodeći da po prvi put učestvuje u radu Odbora u 26. sazivu Skupštine. Osvrnuo se na prvu tačku Dnevnog reda i pozdravio odluku resornog Ministarstva, navodeći da je veliki broj nevladinih organizacija izrazio neslaganje sa ovim Predlogom zakona zbog čega su uputili sugestije Ministarstvu javne uprave. Raduje ga što će biti pokrenut dijalog u vezi sa Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nevladinim organizacijama.

Milan Radović je ocijenio da je Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2016. godini dobar i pregledan, sadrži činjenično stanje i aktivnosti koje su državne institucije realizovale u oblasti zaštite prava manjina. Imajući

u vidu prethodnu praksu u radu Odbora za ljudska prava i slobode da prilikom razmatranja izvještaja daje preporuke za unapređenje stanja, predložio je da se jedna od preporuka Odbora odnosi na zastupljenost pripadnika manjinskih naroda u javnom sektoru. Podsjetio je i da se NVO "Građanska alijansa" bavi istraživanjem u toj oblasti i ocijenio da zastupljenost još uvijek nije na zadovoljavajućem nivou, pogotovo po pitanju romske populacije. Smatra da u narednom periodu treba više računa posvetiti primjeni afirmativne akcije za pripadnike manjinskih naroda.

Član Odbora dr Suad Numanović je saopštio da je Izvještaj pregledan i svake godine kvalitetniji, što je rezultat brojnih aktivnosti koje se sprovode u cilju zaštite manjina. Primijetio je da su u Izvještaju izostavljeni podaci o antidiskriminaciji lica sa invaliditetom, konkretno o prilagođavanju objekata u javnoj upotrebi ovim licima. Naglasio je da ne treba zaboraviti da je Crna Gora građanska država koja treba da doprinosi zaštiti prava pripadnika svih manjinskih naroda koji u njoj žive. Ukazao je da će u narednom periodu biti dostupni uporedni podaci o zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda u javnom sektoru, koji će pomoći da se identifikuju institucije u kojima je potrebno unaprijediti stanje. Evidentna je tendencija rasta broja pripadnika Bošnjaka i Srba zaposlenih u državnim institucijama i organima lokalne samouprave, što je pohvalno, ali potrebno je nastaviti sa aktivnostima da bi se postigao očekivani nivo zastupljenosti. Prilikom zapošljavanja prvenstveno treba insistirati na kvalitetu kadra, a nakon toga na primjeni afirmativne akcije propisane Zakonom, jer je neophodno strogo poštovati Zakon, ali ne na uštrb kvaliteta kadra. Podsjećajući da se od pripadnika jednog naroda koji još nije definisao da li je većina ili manjina u Crnoj Gori čuje kako ih nema u državnoj upravi, ukazao je da se određena lica na popisu stanovništva iz političkih ili drugih razloga nacionalno izjašnjavaju na jedan način, prilikom prijave na konkurse za posao na drugi, a u javnosti na treći način. Apelovao je da se svako izjašnjava onako kako se zaista osjeća. Ukazao je na povećanje kadrovskih kapaciteta Ministarstva za ljudska i manjinska prava. Smatra da i dalje treba unapređivati znanja zaposlenih u državnoj upravi i lokalnoj samoupravi o međunarodnim standardima iz oblasti ljudskih prava. Mišljenja je da bi trebalo preporučiti Univerzitetu Crne Gore da školuje kadar koji će se baviti ljudskim i manjinskim pravima, kao osjetljivom temom koja će u narednom periodu biti sve značajnija.

Poslanik Numanović je ocijenio da su izvještaji nacionalnih savjeta dobri, ali da kapaciteti savjeta nijesu na onom nivou koji bi omogućio sačinjavanje izvještaja kakve zahtijevaju međunarodne organizacije koje od resornog Ministarstva zahtijevaju da vrši određenu kontrolu nad radom manjinskih savjeta. Podsjetio je da su nacionalni savjeti posebna budžetska jedinica i da postoji procedura finansijskog izvještavanja. Smatra da preporuka Odbora treba da bude da se uradi jedinstveni model narativnog i finansijskog izvještavanja nacionalnih savjeta. Ocijenio je da savjeti, kao ni druge institucije koje se bave zaštitom prava manjina nemaju dovoljno finansijskih sredstava za realizaciju aktivnosti. Smatra da posebnu pažnju treba posvetiti najranjivijim kategorijama stanovništva. Podsjetio je da se značajne aktivnosti preduzimaju na rješavanju stambenih problema interno- raseljenih i raseljenih lica, ali da se ne preduzima dovoljno aktivnosti na rješavanju problema domicilnih Roma. Treba afirmisati ono što je svim ljudskim bićima zajedničko, a ne razlike koje postoje. Zaključio je da je Odbor za ljudska prava i slobode uvijek pružao doprinos u unapređenju položaja manjina u Crnoj Gori i da se multidisciplinarnim pristupom i saradnjom svih nadležnih aktera mogu ostvariti dobri rezultati.

Član Odbora mr Mihailo Anđušić je saopštio da ne vidi razloge zbog kojih jedan broj predsjednika manjinskih savjeta ne prisustvuje sjednici Odbora i zašto jedan broj njih nije i u elektronskoj formi dostavio svoj izvještaj o radu i finansijskom poslovanju. Saglasan je da su izvještaji korektno sačinjeni.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je pojasnio da su svi manjinski savjeti dostavili Odboru izvještaje o radu i finansijskom poslovanju za 2016. godinu, pri čemu su Srpski, Muslimanski, Albanski i Romski dostavili izvještaje putem Pisarnice

Skupštine, u štampanoj formi krajem marta 2017. godine, dok su Bošnjački i Hrvatski savjet svoje izvještaje dostavili i u elektronskoj formi.

Član Odbora Mirsad Murić je saglasan sa izlaganjima poslanika Numanovića i Anđušića i pohvalio je rad manjinskih savjeta. Mišljenja je da ne postoji precizna definicija manjinskih savjeta, što bi trebalo utvrditi čime bi se olakšalo i njihovo funkcionisanje.

Predsjednik Nacionalnog savjeta Albanaca u Crnoj Gori Genci Nimanbegu je saopštio da su nacionalni savjeti utemeljeni Ustavom Crne Gore kojim je definisano da manjinske zajednice imaju pravo i na osnivanje savjeta. Obrasci po kojima savjeti podnose izvještaje Poreskoj upravi su obrasci po kojima izvještavaju i nevladine organizacije. Podsjetio je da Srpski nacionalni savjet dugi niz godina koristi prava koja manjinama omogućava Zakon o manjinskim pravima i slobodama, a ne deklarišu se kao manjina u Crnoj Gori. Ukazao je da je Srpski nacionalni savjet uzimao i do 60% sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Smatra da NVO „Građanska alijansa“ koja nije manjinska nevladina organizacija, već se bori za ljudska prava generalno, ne treba da konkuriše za sredstva Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, jer bi ta sredstva trebala da budu namijenjena samo manjinskim nacionalnim zajednicama. Nevladine organizacije imaju mogućnost da apliciraju za sredstva Evropske unije i kod brojnih drugih institucija.

Milan Radović je mišljenja da i „Građanska alijansa“ treba da aplicira za sredstva Fonda, jer projekti koje realizuju unapređuju položaj manjinskih naroda. U okviru ljudskih prava ova organizacija se bavi i manjinskim pravima, ali za takvo tumačenje ne postoji razumijevanje od strane nadležnih u Fondu za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Fokus njihovog rada je suočavanje sa prošlošću, zastupljenost pripadnika manjinskih naroda u javnim službama i regionalni razvoj u Crnoj Gori, pa svi projekti koje realizuju u okviru ovih programa utiču i na razvoj manjinskih prava u Crnoj Gori.

Predsjednik Nacionalnog savjeta Albanaca Genci Nimanbegu je podsjetio da je Ustavom Crne Gore jasno utvrđeno da se pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica jemče prava i slobode koje mogu koristiti pojedinačno ili u zajednici sa drugima. Tako im je garantovano pravo na izražavanje, čuvanje i javno ispoljavanje etničke, kulturne i vjerske posebnosti. To bi trebalo da bude i cilj Fonda za manjine. NVO „Građanska alijansa“ se bavi zaštitom ljudskih prava, ali to ne treba da čini putem sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, jer postoje brojni drugi izvori finansiranja. Nimanbegu smatra da ima prostora za unapređenje rada Fonda, ali naglašava da je to jedina institucija gdje pripadnici manjinskih naroda mogu aplicirati za sredstva za realizaciju svojih projekata.

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Zvonimir Deković je saglasan da su manjinska prava dio univerzalnih ljudskih prava, ali su sredstva Fonda namijenjena nacionalnim manjinama, zbog čega je sugerisao da NVO „Građanska alijansa“ saraduje sa manjinskim savjetima i da zajedničkim projektima apliciraju za sredstva Fonda. Ponudio je „Građanskoj alijansi“ da sa Hrvatskim nacionalnim vijećem realizuje zajednički projekat koji bi bio finansiran od strane Fonda i istakao da manjinski savjeti najbolje znaju koje su potrebe i interesi manjinskih naroda.

Član Odbora dr Nedžad Drešević je ocijenio da manjine doprinose dobroj slici Crne Gore u svijetu. Mišljenja je da Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina i manjinski savjeti imaju dovoljno finansijskih sredstava samo za postojanje, ali ne i za funkcionisanje. Savjeti imaju sredstva da plate, zakup prostorija i zarade za jedno ili dvoje zaposlenih. Saglasan je da je stanje po pitanju zastupljenosti manjina u javnom sektoru poboljšano, ali predstoji još aktivnosti u ovoj oblasti. Ako određeni manjinski narod nema adekvatan kadar, svi zajedno treba da se zapitamo zašto je tako.

Poslanica Nada Drobnyak je saglasna da je potrebno utvrditi jedinstveni model izvještavanja od strane savjeta, kako bi izvještaji bili uporedivi. Čestitala je savjetima na

postignutim rezultatima i realizovanim aktivnostima na osnaživanju njihovih zajednica i promovisanju nacionalnog blaga. Sugerisala je predsjednicima savjeta da pozivaju poslanike, članove Odbora za ljudska prava i slobode na aktivnosti koje realizuju tokom godine, kako bi poslanici imali direktan uvid u njihove aktivnosti. Ukazala je da je potrebno osnažiti romsku populaciju koja je zbog nedovoljnog stepena obrazovanja teško zapošljiva, iako je u prethodnih 10 godina ostvaren značajan napredak u ovoj oblasti. Zaključila je da nijedan od predmetnih izvještaja nije imao rodni aspekt.

Generalni direktor Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica Leon Gjakaj je pojasnio da je status savjeta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica definisan čl. 33, 33a, 34 i 35 Zakona o manjinskim pravima i slobodama. Precizno je utvrđeno da savjet predstavlja i zastupa manjinu, dok nevladine organizacije ne predstavljaju i ne zastupaju nacionalne manjine. Saopštio je da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama stvorena dobra osnova za unapređenje rada Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, jer je Zakonom utvrđeno ko može da učestvuje na konkursu za raspodjelu sredstava Fonda i koji su kriterijumi za raspodjelu. Podsjetio je da su usvajanjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama utvrđene i obaveze za Skupštinu Crne Gore u dijelu izbora članova upravnog odbora Fonda, Komisije za vrednovanje projekata i u donošenju nove odluke o Fondu. Zaključio je da svi zajedno treba da radimo na unapređenju manjinskih prava u Crnoj Gori.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je ocijenio da se demokratski kapacitet države ogleda u njenom odnosu prema manjinama. Odnos Crne Gore prema manjinama i postojeći zakonodavni okvir u ovoj oblasti je dobar, jer niz zakona omogućava da manjine u Crnoj Gori dobiju mjesto koje im pripada. Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina je jedinstvena institucija ovog tipa u regionu. Iako je najviše primjedbi u javnosti bilo na raspodjelu sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, predsjednik Odbora je ocijenio da je ta institucija najviše doprinijela afirmaciji i razvoju prava manjinskih naroda u Crnoj Gori, jer je Fond pomagao manjinskim savjetima i manjinskim narodima u realizaciji brojnih projekata. Važnost manjinskih savjeta definisana je i Zakonom o manjinskim pravima i slobodama. Pored očuvanja identiteta manjinskih naroda savjeti imaju važnu ulogu u uspostavljanju spona i dobrih odnosa sa susjednim državama. Manjinski savjeti značajno doprinose očuvanju i razvoju građanskog koncepta Crne Gore. Predsjednik je saopštio da su manjinski savjeti po prvi put dostavili dobre izvještaje o radu iz kojih se vidi da po prvi put obavljaju funkciju koja im je definisana Zakonom, što zaslužuje pohvale. Podsjetio je da su nekada postojale i političke borbe među članovima savjeta. Sada su savjeti zaživjeli i obavljaju funkcije koje su im Zakonom utvrđene. Vjeruje da će nedavno usvojeni Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama doprinijeti boljem finansiranju manjinskih savjeta, kao i unapređenju institucionalnog okvira za zaštitu manjina.

S druge strane, predsjednik Odbora je podsjetio da se u izvještajima Evropske komisije o Crnoj Gori ukazuje na potrebu edukacije zaposlenih o međunarodnim standardima o ljudskim pravima. Uvjeren je da će se takav stručni kadar vremenom stvoriti. U vezi sa zastupljenošću manjina u organima državne i lokalne uprave, saopštio je da Vlada Crne Gore i nadležno Ministarstvo pokazuju spremnost da doprinesu rješavanju ovog pitanja kontinuiranim istraživanjima o zastupljenosti manjina u javnom sektoru. Ocijenio je da je u ovoj oblasti napravljen pozitivan pomak, ali i dalje treba preduzimati aktivnosti, jer je to dugotrajan proces.

Predsjednik Odbora je saopštio da u izvještajima manjinskih savjeta postoje i određene konstatacije koje bi trebalo da zabrinu i izrazio žaljenje što sjednici ne prisustvuje predsjednik Srpskog nacionalnog savjeta kako bi razmotrili pojedine konstatacije sa kojima nije saglasan. Predsjednik je zaključio da je neophodno preciznije utvrditi sadržaj izvještaja o radu i finansijskom poslovanju savjeta manjinskih naroda ili drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Odbor je jednoglasno (sa šest glasova "za") podržao Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2016. godini.

Nakon rasprave, Odbor za ljudska prava i slobode je na osnovu čl. 69 i 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore podnio Skupštini

I Z V J E Š T A J

O RAZMATRANJU IZVJEŠTAJA O RAZVOJU I ZAŠTITI PRAVA MANJINSKIH NARODA I DRUGIH MANJINSKIH NACIONALNIH ZAJEDNICA U 2016. GODINI

Odbor za ljudska prava i slobode na Šestoj sjednici, kao nadležni odbor, razmotrio je Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2016. godini, koji je Skupštini Crne Gore podnijela Vlada Crne Gore shodno članu 38 Zakona o manjinskim pravima i slobodama.

Nakon uvodnih napomena predstavnika predlagača, generalnog direktora Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica Leona Gjokaja i rasprave, Odbor je jednoglasno (šest glasova „za“) podržao Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2016. godini i odlučio da predloži Skupštini da donese sledeći

ZAKLJUČAK:

1. Prihvata se Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2016. godini.
2. Skupština Crne Gore konstatuje da Vlada Crne Gore, u saradnji sa Fondom za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, Centrom za očuvanje i razvoj kulture manjina i manjinskim savjetima, u kontinuitetu preduzima aktivnosti na unapređenju položaja manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.
Takođe, Skupština ocjenjuje da mjere preduzete u pojedinim oblastima društvenog života, značajnim za očuvanje identiteta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica rezultiraju punim poštovanjem međunarodnih standarda u ovoj oblasti i potvrđuju trajnu posvećenost Crne Gore unapređenju prava manjinskih naroda.
3. Skupština Crne Gore izražava uvjerenje da će se nedavno usvojenim Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama u normativnom smislu dodatno unaprijediti sistem zaštite prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori.
Takođe, Skupština izražava očekivanje da će se donošenjem zakona o izboru, upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola i zakona o slobodi vjeroispovijesti, planiranih za III i IV kvartal 2017. godine zaokružiti zakonodavni okvir u ovoj oblasti.
4. Skupština pozdravlja određeni napredak u pogledu zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnim službama, organima državne vlasti i lokalnim samoupravama.
S obzirom da je riječ o dugoročnom procesu, Skupština ohrabruje nadležne organe da i dalje preduzimaju aktivnosti i mjere kako bi se obezbijedilo djelotvorno učešće i zastupljenost pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u političkom i javnom životu Crne Gore, kao i dosljedno sprovele Ustavne i zakonske garancije o njihovoj srazmjernoj zastupljenosti u javnim službama, organima državne vlasti i lokalnim samoupravama.
Skupština pohvaljuje aktivnosti Ministarstva za ljudska i manjinska prava koje u saradnji sa Upravom za kadrove iz godine u godinu sprovodi istraživanja o zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnom sektoru i priprema informacije koje razmatra Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore, koji se u okviru

svoje nadzorne i kontrolne funkcije upoznaje sa ostvarenim napretkom i daje preporuke za dalje unapređenje stanja.

5. Skupština ukazuje na potrebu kontinuirane edukacije zaposlenih u institucijama koje se bave zaštitom ljudskih prava i sloboda, sa akcentom na obuke o međunarodnom i evropskom pravu i standardima o ljudskim pravima, kako je sugerisano i od Evropske komisije u njihovim izvještajima o Crnoj Gori.
6. Skupština konstatuje da je neophodno preciznije utvrditi sadržaj izvještaja o radu manjinskih savjeta, što je i obaveza Ministarstva za ljudska i manjinska prava utvrđena članom 33a stav 6 Zakona o manjinskim pravima i slobodama („Službeni list RCG”, br. 31/06, 51/06 i 38/07 i „Službeni list CG”, br. 2/11 i 31/17).
Skupština ukazuje da je savjet manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice u obavezi da sačinjava izvještaj o finansijskom poslovanju u skladu sa propisima kojima se uređuju pitanja budžeta i fiskalne odgovornosti, što je utvrđeno članom 33a stav 5 Zakona o manjinskim pravima i slobodama.
7. Skupština izražava zabrinutost zbog određenih konstatacija sadržanih u izvještajima o radu i finansijskom poslovanju pojedinih savjeta manjinskih naroda ili drugih manjinskih nacionalnih zajednica, kojima se ne doprinosi konceptu građanske Crne Gore i unapređenju tradicionalno dobrih međunacionalnih, međukonfesionalnih i međukulturalnih odnosa, po kojima je Crna Gora prepoznatljiva.
Stoga, Skupština ocjenjuje da je potrebno da Ministarstvo za ljudska i manjinska prava pojača nadzor nad radom savjeta manjinskih naroda ili drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik dr Suad Numanović, član Odbora.

TREĆA TAČKA- USVAJANJE INFORMACIJA O AKTIVNOSTIMA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE U APRILU 2017. GODINE

Članovi Odbora su jednoglasno (sa šest glasova “za”) usvojili:

- Informaciju sa sastanka predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića sa poslanikom CDU/CSU frakcije u njemačkom Bundestagu Marianom Wendtom, održanog 4. aprila 2017. godine u Skupštini Crne Gore;
- Informaciju sa sastanka predsjednika i članova Odbora za ljudska prava i slobode sa ekspertkinjom Evropske komisije za oblast ljudskih prava, Ivanom Roanjom, održanog 6. aprila 2017. godine u Skupštini Crne Gore i
- Informaciju sa sastanka predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića sa ekspertom SIGMA-e Dawidom Sześciłom, održanog 11. aprila 2017. u Skupštini Crne Gore.

Odlučeno je da, u skladu sa uobičajenom praksom, Informacije budu sastavni dio Zapisnika sa Šeste sjednice Odbora.

ČETVRTA TAČKA- TEKUĆA PITANJA

U okviru ove tačke dnevnog reda članovi Odbora nijesu imali predloge i teme o kojima bi se vodila rasprava.

Sjednica je završena u 14 sati i 20 minuta.

SASTAVNI DIO ZAPISNIKA SU:

- 1) Informacija sa sastanka predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića sa poslanikom CDU/CSU frakcije u njemačkom Bundestagu Marianom Wendtom, održanog 4. aprila 2017. godine u Skupštini Crne Gore;
- 2) Informacija sa sastanka predsjednika i članova Odbora za ljudska prava i slobode sa ekspertkinjom Evropske komisije za oblast ljudskih prava, Ivanom Roanjom, održanog 6. aprila 2017. godine u Skupštini Crne Gore i
- 3) Informacija sa sastanka predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića sa ekspertom SIGMA-e Dawidom Sześciłom, održanog 11. aprila 2017. u Skupštini Crne Gore.

****

INFORMACIJA

SA SASTANKA PREDsjedNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE DR HALILA DUKOVIĆA SA POSLANIKOM CDU/CSU FRAKCIJE U NJEMAČKOM BUNDESTAGU MARIANOM WENDTOM, održanog 4. aprila 2017. godine u Skupštini Crne Gore

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković sastao se sa poslanikom CDU/CSU frakcije u njemačkom Bundestagu Marianom Wendtom, na njegov zahtjev. Sastanak je održan 4. aprila 2017. godine u Skupštini Crne Gore. Sastanku je prisustvovao i predsjednik Odbora za bezbjednost i odbranu Obrad Mišo Stanišić.

Poslanik Wendt, član Odbora za unutrašnje poslove koji se, između ostalog, bavi ekstremizmom, migracijama i izbjeglicama je informisao da je posjetio niz država u kojima se zadržavaju migranti i interesovao se za stanje u Crnoj Gori u ovoj oblasti. Ocijenio je da je ovaj susret dobra prilika da se upozna sa situacijom u našoj državi, koja je buduća članica NATO-a. Navodeći da bilateralne odnose Njemačke i Crne Gore posmatra u okviru Balkanske strategije, istakao je da treba intenzivirati saradnju dvije države, posebno u oblasti politike, turizma i kulture. Zanimalo ga je mišljenje sagovornika o mogućnostima jačanja saradnje u drugim oblastima, kao i pružanja podrške povodom konkretnih pregovoračkih poglavlja u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Poslanik Wendt se interesovao za unutrašnju bezbjednosnu situaciju u Crnoj Gori, pitajući se da li ima ekstremizma i uticaja inostranih političkih struja.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je ocijenio da se izbjeglička i migrantska kriza u Evropi posmatraju sa bezbjednosnog aspekta, dok se u Crnoj Gori tom problemu još uvijek pristupa sa aspekta ljudskih prava, jer svakoj izbjeglici i migrantu moraju biti garantovana osnovna prava. Naglasio je da Crna Gora, iako mala država, ima veliko iskustvo u izbjegličkim krizama i naveo da su 1999. godine gotovo 20% ukupnog stanovništva Crne Gore činile izbjeglice i raseljena lica sa prostora bivše Jugoslavije. Iako Crna Gora možda nije bila u mogućnosti da pruži ovim licima sve što im je bilo potrebno, najvažnije je da im je svima pružila sigurnost. Uloženi su ogromni naponi u rješavanju pravnog statusa onih koji su se zadržali u državi, što je rezultiralo rješavanjem statusa za 13.499 lica, dok je po 688 zahtjeva postupak u toku. Zakon o strancima je tri puta mijenjan radi produžavanja roka za podnošenje zahtjeva za regulisanje statusa ovih lica. Predsjednik Odbora je podsjetio je da je Ministarstvo unutrašnjih poslova na području Kampa Konik otvorilo kancelariju za prijem zahtjeva za regulisanje statusa raseljenih i interno-raseljenih lica, što takođe ukazuje na spremnost Crne Gore da se ovim licima izade u susret. Raseljena i interno-raseljena lica, kao i svi drugi građani Crne Gore imaju pristup svim pravima u oblasti socijalne, zdravstvene zaštite i obrazovanja, u skladu sa zakonom. Posebnim uspjehom smatra činjenicu da su djeca pripadnici romske populacije uključeni u sve nivoe obrazovanja, da je mali stepen napuštanja školovanja i da je njih 20 na fakultetima.

Dr Halil Duković je istakao značajnu ulogu Odbora za ljudska prava i slobode u ovoj oblasti, navodeći da je posjetama Kampu Konik, kontrolnim saslušanjima odgovornih lica za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno-raseljenih lica u Kampu Konik i razmatranjem informacija o aktivnostima Vlade Crne Gore u ovoj oblasti, u kontinuitetu pratio stanje i obavezivao nadležne organe na

preduzimanje daljih mjera za rješavanje njihovih problema. Učešćem Crne Gore u Regionalnom stambenom programu riješeno je stambeno pitanje velikog broja raseljenih i interno-raseljenih lica. U decembru 2016. zatvoren je Kamp Konik II, a izgradnjom dodatnih 120 stambenih jedinica u Kampu Konik I tokom ove godine biće zatvoren Kamp Konik. Očekuje se i izgradnja 94 stambene jedinice u Beranama.

Predsjednik Odbora je saopštio da Crna Gora nije direktno pogođena aktuelnom migrantskom krizom, ali je Vlada Crne Gore, donošenjem Plana djelovanja u slučaju mogućeg priliva migranata, utvrdila mjere za postupanje u ovoj oblasti.

Predsjednik Odbora za bezbjednost i odbranu i član Stalne delegacije Skupštine Crne Gore pri Parlamentarnoj skupštini NATO, Obrad Mišo Stanišić je saopštio da je Crna Gora na samom pragu članstva u NATO-u, jer se uskoro očekuje ratifikacija Protokola o pristupanju od strane Španije, kao i glasanje u crnogorskom Parlamentu. Naveo je da je, na nedavno održanom sastanku Stalnog komiteta Parlamentarne skupštine NATO u Berlinu, sa zadovoljstvom slušao o demokratskim iskoracima Crne Gore u evroatlanskim integracijama. Parlamentarna saradnja Crne Gore i Njemačke je dobra i Crna Gora je zahvalna na podršci koju joj je ova država pružila u procesu integracija. Poslanik Stanišić je ocijenio da postoje brojne oblasti za saradnju ove dvije države, a posebno u turizmu i u razmjeni iskustava iz naročito zahtjevnog pregovaračkog poglavlja „Životna sredina i održivi razvoj“. Istakao je da Crna Gora, kao atraktivna turistička destinacija, skoro polovinu nacionalnih prihoda ostvaruje iz turizma. Zahvalio je na podršci Njemačke u MONDEM projektu za uništavanje viška naoružanja u Crnoj Gori, naglasivši da su 4/5 tog naoružanja uništene. Ocijenio je da bi u narednom periodu trebalo intenzivirati parlamentarnu saradnju dvije države, posebno kroz studentske posjete.

Poslanik Stanišić je upoznao sagovornika da je na parlamentarnim izborima 16. oktobra 2016. godine pobijedila opcija za evroatlanske integracije. Demokratska partija socijalista je osvojila nešto više od 41 % glasova i formirala je Vladu sa manjinskim partijama i Socijaldemokratama. Istakao je da opozicija bojkotuje rad Parlamenta, da je njena kampanja bila logistički podržana iz inostranstva, kao i da su protesti Demokratskog fronta imali logističku, informacionu i finansijsku podršku Rusije. Politička partija koja je 18 godina bila u koaliciji sa Demokratskom partijom socijalista, sada je u opoziciji i takođe bojkotuje Parlament, ali se očekuje da će njeni poslanici učestvovati na sjednici Skupštine na kojoj će se odlučivati o članstvu Crne Gore u NATO-u.

Obrad Mišo Stanišić je podsjetio da je na dan parlamentarnih izbora zabilježen pokušaj destabilizacije Crne Gore koji ima karakter inostranosti, a tužilačka istraga, koja je u toku, obuhvatila je i čelnike Demokratskog fronta. Cilj je bio da se Crna Gora zaustavi na putu evroatlanskih integracija i u saznanju su da se radilo o ozbiljnom zločinačkom poduhvatu. Posebno važnim smatra uspješan odgovor Crne Gore na ove bezbjednosne izazove, čime je dokazala da joj je mjesto u društvu država članica NATO-a. Očekuje da će biti organizovani protesti i na dan održavanja sjednice Skupštine posvećene ratifikaciji ugovora za NATO, ali Crna Gora je spremna da odgovori na ove izazove u skladu sa Ustavom i zakonom. Mišljenja je da se organizovani kriminal, prisutan u regionu i Evropi, mora rješavati kroz međunarodnu saradnju, jer je riječ o pojavi protiv koje se države ne mogu izboriti pojedinačno.

Poslanik Wendt je saopštio da je prema operativnim podacima evidentno da je pokušaj državnog udara na dan parlamentarnih izbora, 16. oktobra 2016. godine vođen od strane Rusije, a sve u cilju udaljavanja Crne Gore od NATO-a. Izrazio je zadovoljstvo što ovaj pokušaj puča nije uspio i što nije bilo ljudskih žrtava. Govorio je o pokušajima da se lažnim vijestima utiče na javno mnjenje u Njemačkoj i interesovao se da li takva praksa postoji u Crnoj Gori. Poslanici crnogorskog Parlamenta su ga upoznali da takve prakse ima i u Crnoj Gori, što je posebno bilo vidljivo tokom protesta Demokratskog fronta. Postoje i određeni mediji, kao što su informativni portal In4S i Sputnjik koji svakodnevno iznose dezinformacije na Zapadnom Balkanu. Sada je aktuelno izvještavanje ruskih državnih medija koji pozivaju građane Rusije da ne posjećuju Crnu Goru, međutim, prema sprovedenim analizama, broj ruskih turista će ove godine biti veći nego prethodnih.

Dr Halil Duković je informisao poslanika Wendta da je u maju 2016. godine donesen Zakon o primjeni Sporazuma o stvaranju uslova za slobodne i fer izbore, takozvani Lex specialis kojim je predstavnicima opozicije omogućeno da upravljaju Ministarstvom finansija, Ministarstvom rada i socijalnog staranja i Ministarstvom unutrašnjih poslova, kao i da zauzmu brojna mjesta u državnoj i lokalnoj upravi. Time im je omogućeno da kontrolišu sve tokove državnog novca, a pogotovo u onim resorima gdje se može sumnjati na njegovo korišćenje u izborne svrhe. U periodu od šest mjeseci nijesu

zabilježili zloupotrebe državnih resursa koje bi uticale na fer i slobodne izbore, zbog čega konstatacija opozicije da su izbori bili nelegitimni ne stoji.

Poslanik Marian Wendt je istakao da Njemačka podržava Crnu Goru u procesu evroatlantskih integracija. Mišljenja je da treba identifikovati načine za povećanje broja njemačkih turista u Crnoj Gori, jer je iz razgovora sa ambasadorom upoznat da je njihov broj prije 10 godina bio mnogo veći.

Na pitanje poslanika Wendta o prioritetima Vlade Crne Gore, poslanik Obrad Mišo Stanišić je odgovorio da je akcenat u Programu rada Vlade na aktivnostima u makroekonomskoj politici, pogotovo podizanju stepena zaposlenosti i jačanju infrastrukture. Cilj je da se ujednači regionalni razvoj, a izgradnjom auto-puta doprinijeće se razvoju sjevera države. Vlada Crne Gore ulaže značajne napore i na razvoju turizma i u proizvodnji zdrave hrane, a sprovode se i brojne aktivnosti u oblasti ekologije. Crna Gora je 1991. godine proglašena ekološkom državom, a predstoje brojne aktivnosti u ovoj oblasti. Poslanik Stanišić je istakao da je Crna Gora bogata prirodnim potencijalima koje je potrebno valorizovati na pravi način, a kroz strane investicije u oblasti turizma i ekonomije doprinijeće se predstavljanju naše države kao jedne od najatraktivnijih turističkih destinacija. Tome će doprinijeti projekti kao što su: Porto Montenegro, Luštica bay i Portonovi.

Poslanik Wendt je saopštio da je razvoj infrastrukture veoma važan i da je dobro zaduživati se u te svrhe na održivi način. Ukazujući da nije dobro zaduživati se za socijalna davanja, informisao je da u Njemačkoj svaki drugi euro iz budžeta ide na socijalna davanja. On je istakao da u Njemačkoj postoji problem sa stranim plaćenicima koji idu na međunarodna ratišta i da ih ima između 500 i 600. Na njegovo interesovanje za situaciju u ovoj oblasti u Crnoj Gori, poslanik Obrad Mišo Stanišić je odgovorio da je u našoj državi broj ovih lica neznatan i da u prethodnoj godini nije bilo slučajeva neovlašćenih odlazaka crnogorskih državljana na međunarodna ratišta. Tome su doprinijele izmjene Krivičnog zakonika iz 2015. godine kojim je propisano da će se rigorozno kažnjavati državljani koji budu odlazili na strana ratišta ili učestvovali u stranim vojnim, paravojnim i policijskim formacijama. Važno je da se ova lica po povratku sa ratišta ne dočekuju kao ratni heroji, već da budu procesuirani u skladu sa zakonom. Odbor za bezbjednost i odbranu se u kontinuitetu bavi ovim problemom kroz razmatranje izvještaja nadležnih organa.

Poslanici Stanišić i Duković su naglasili da se Crna Gora izdvaja po dobroj regionalnoj saradnji, jedina u okruženju nije ratovala i uspjela je da sačuva multietnički sklad u trenucima kad su njeni susjedi bili uključeni u ratne sukobe. Poseban uspjeh Crne Gore je što je povratila svoju nezavisnost na zahtjevan demokratski način, „putem olovke“, što je pozdravio i njemački poslanik Wendt.

Sagovornici su zaključili da u novoj Balkanskoj strategiji donešenoj u Bundestagu, koja će biti predstavljena u maju, akcenat treba da bude na pomoći u rješavanju gorućih problema Zapadnog Balkana i unapređenju infrastrukture. Imajući u vidu da u Njemačkoj, zbog nerazumijevanja etničkih različitosti, Balkan uglavnom posmatraju cjelovito, poslanik Wendt će isticati dobru saradnju sa Crnom Gorom. Takođe, ocijenjeno je da se Evropska unija mora očuvati i pored pokušaja da se destabilizuje, a najbolji način za njeno održanje je nastavak integracija.

Učesnici sastanka su izrazili zadovoljstvo susretom, saglasili se da je podrška Njemačke Crnoj Gori u evroatlantskim integracijama značajna i da treba nastaviti sa jačanjem bilateralne saradnje.

****

INFORMACIJA
SA SASTANKA PREDSJEDNIKA I ČLANOVA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA
I SLOBODE SA EKSPERTKINJOM EVROPSKE KOMISIJE
ZA OBLAST LJUDSKIH PRAVA IVANOM ROANJOM,
održanog 6. aprila 2017. godine u Skupštini Crne Gore

Predsjednik i članovi Odbora za ljudska prava i slobode održali su sastanak sa ekspertkinjom Evropske komisije za oblast ljudskih prava Ivanom Roanjom 6. aprila 2017. u Skupštini Crne Gore.

Takođe, članovi Odbora za ljudska prava i slobode dr Suad Numanović i mr Mihailo Anđušić su učestvovali na završnom sastanku u okviru Ekspertske misije za oblast ljudskih prava, održanom 7. aprila 2017. godine u Ministarstvu vanjskih poslova.

****

**SASTANAK PREDSJEDNIKA I ČLANOVA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA
I SLOBODE SA EKSPERTKINJOM EVROPSKE KOMISIJE
ZA OBLAST LJUDSKIH PRAVA IVANOM ROANJOM,
održan 6. aprila 2017. godine u Skupštini Crne Gore**

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković i članovi Odbora: Mirsad Murić, Nada Drobnyak, dr Nedžad Drešević i mr Mihailo Anđušić sastali su sa ekspertkinjom Evropske komisije za oblast ljudskih prava Ivanom Roanjom 6. aprila 2017. godine u Skupštini Crne Gore.

Na sastanku je učestvovala i Roxana Merticariu, predstavnic Generalnog direktorata Evropske komisije za proširenje, koja prati Pregovaračko poglavlje 23 „Pravosuđe i temeljna prava“, Poglavlje 19 „Socijalna politika i zapošljavanje“ i koordiniše IPA pomoć za Crnu Goru.

Takođe, sastanku su prisustvovali ekspert Ištvan Lakatoš, predstavnici Ministarstva za ljudska i manjinska prava Leon Gjokaj, generalni direktor Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica i Tatjana Anđelić, načelnica u Ministarstvu i kontakt osoba za ekspertsku misiju, kao i predstavnic Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori Aleksandra Celar.

Ekspertkinja Ivana Roanja, pravnic iz Italije, treći put je u Crnoj Gori u okviru posjete Ekspertske misije koja je nastavak njenih misija sprovedenih prethodne dvije godine u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava. Zadatak njene misije je stručna procjena kapaciteta Ministarstva, ali i praćenje prošle godine datih preporuka i provjera stepena njihove implementacije.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je prošlogodišnje smjernice ocijenio korisnim za sagledavanje stanja u oblasti ljudskih prava i preduzimanje mjera za dalje unapređenje. Ukazao je da je Odbor prethodne godine radio u otežanim uslovima jer je dio opozicije bojkotovao rad Parlamenta i radnih tijela, a takođe su većinu u Odboru za ljudska prava i slobode činili opozicioni poslanici. Uprkos svemu, Odbor je realizovao ključne aktivnosti, rukovodeći se preporukama Evropske komisije.

Ekspertkinju Ivanu Roanju je interesovala nadzorna uloga Odbora za ljudska prava i slobode nad Fondom za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, kao i zapažanja Odbora prilikom razmatranja godišnjih izvještaja o radu Fonda i stav o njegovim stručnim kapacitetima. Saopštila je da se važeća zakonska legislativa koja se odnosi na Fond za manjine nije mijenjala u periodu u kojem je posjećivala Crnu Goru, ali je upoznata sa predstojećim zakonskim izmjenama u ovoj oblasti, predloženim radi eliminisanja opšteg nezadovoljstva radom Fonda.

Predsjednik Odbora je informisao da je od decembra 2016. godine u skupštinskoj proceduri Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama, čiji je cilj da se unaprijedi rad Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, posebno u dijelu raspodjele sredstava. Odbor je prepoznao određene nedostatke u funkcionisanju Fonda i 2011. godine formirao Radnu grupu koja je pripremila Izvještaj sa konkretnim predlozima za unapređenje, koji je dostavljen Kolegijumu predsjednika Skupštine. Zašto u tom periodu nijesu preduzeti koraci na izmjeni zakonodavstva, Odboru nije poznato. Poslat je i Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, takođe. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama u skupštinsku proceduru stigao je tek 2015. godine, kada, zbog nezadovoljstva pripadnika manjinskih naroda, nije dobio potrebnu većinu. S obzirom da 29. decembra 2016. godine novi Predlog zakona nije dobio Ustavom potrebnu 2/3 većinu u prvom krugu glasanja u Skupštini, uskoro, možda već u aprilu 2017. godine, očekuje se glasanje u drugom krugu u kojem se odlučuje većinom svih poslanika, kada se očekuje njegovo usvajanje. Predlogom zakona uvodi se dvostепенost kod odlučivanja o projektima koji se finansiraju iz sredstava Fonda, precizira se da je rok za podnošenje godišnjeg izvještaja o radu Fonda Skupštini 31. mart tekuće godine za prethodnu i razdvaja se upravljačka od poslovodne funkcije u Fondu. Uvjeren je da će se na taj način poboljšati rad Fonda i eliminisati negativne reakcije javnosti koje su se uglavnom pokazale neosnovane.

Dr Halil Duković je informisao ekspertkinju Roanju da je Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava od svog osnivanja podržao realizaciju 1.150 projekata. Do sada je uloženo šest žalbi na odluke o raspodjeli sredstava, a presudama Upravnog suda odluke su poništene i ukazano je da ne sadrže obrazloženje iz kojeg treba da proizilazi utvrđeno činjenično stanje, dokaze na kojima se odluka zasniva i razloge koji su bili odlučni pri ocjeni dokaza. Upravni odbor Fonda je prihvatio presude i donio nove odluke o raspodjeli. Izvještaji o radu Fonda su transparentni i sadrže pregled svih podržanih i odbijenih projekata o kojima su detalji dostupni i na web sajtu Fonda. Kada je riječ o monitoringu

trošenja dodijeljenih sredstava, problem predstavlja nedostatak stručnih kapaciteta u Službi Fonda i nedostavljanje validne dokumentacije o realizaciji projekata. Imajući u vidu da je trenutno u Fondu samo sedam stalno zaposlenih i dvoje po ugovoru o djelu, značajno je što je Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama predviđeno uspostavljanje Komisije za vrednovanje projekata koju će birati Skupština Crne Gore. S obzirom da Fond predstavlja jedan od najsigurnijih izvora finansiranja projekata nevladinih organizacija, veliki broj njih aplicira na konkurse Fonda, a nakon odbijanja jedan broj NVO iznosi prenaplašene negativne reakcije. Predsjednik Odbora je pomenuo predlog o mogućnosti osnivanja tijela na nacionalnom nivou koje bi se bavilo kontrolom trošenja sredstava koja se opredjeljuju nevladinom sektoru iz više državnih izvora. Cijeni neracionalnim da u svakoj instituciji koja raspodjeljuje sredstva NVO-ama postoji ekspertski tim za kontrolu njihovog utroška. Neophodno je procesuirati i kažnjavati zloupotrebe u trošenju sredstava, po ugledu na hrvatski model, koji je, takođe predlagao.

Na pitanje ekspertkinje Roanje da li Odbor može da ocjenjuje kvalitet projekata, predsjednik Odbora je odgovorio da Upravni odbor Fonda analizira pristigle projekte i donosi odluku o raspodjeli. Odbor se upoznaje sa podržanim projektima tek po završetku raspodjele, kroz godišnje izvještaje o radu Fonda koji sadrže pregled podržanih i odbijenih projekata, sa razlozima za njihovo odbijanje. Pojasnio je da, shodno Zakonu o sprječavanju korupcije, poslanici ne mogu biti članovi upravnih odbora. Upravni odbor Fonda čine predstavnici nacionalnih savjeta manjinskih naroda, predstavnik Ministarstva za ljudska i manjinska prava i lica koja imenuje Skupština Crne Gore na predlog Administrativnog odbora koji raspisuje javni konkurs.

Ekspertkinju Ivanu Roanju je iznenadilo što je budžet Ministarstva za ljudska i manjinska prava od oko milion eura približno jednak budžetu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Zbog malog iznosa sredstava opredijeljenih za aktivnosti Ministarstva zabrinutost je izrazila još tokom prve posjete, jer je upoznata sa nizom projekata koje sprovodi. Ocijenila je da se, zbog malog budžeta koji ima na raspolaganju, može steći utisak da se ovo Ministarstvo posmatra kao ministarstvo nižeg ranga.

Roxana Merticariu iz Generalnog direktorata Evropske komisije za proširenje je ukazala da Ministarstvo trenutno realizuje sedam strategija, za šta ima mala finansijska sredstva. Istakla je da poslanici prilikom razmatranja predloga budžeta mogu da utiču na iznos sredstava koji će se opredijeliti Ministarstvu.

Predsjednik Odbora je pojasnio da je Odlukom o osnivanju Fonda utvrđeno da njegov budžet iznosi najmanje 0,15% od ukupnih budžetskih sredstava umanjnih za budžet državnih fondova i kapitalni budžet. Ovim iznosom su obuhvaćena sredstva za rad i sredstva za finansiranje projekata. Budžet Ministarstva za ljudska i manjinska prava se utvrđuje na osnovu njihovog zahtjeva prema Ministarstvu finansija i predloga Vlade i uključuje sredstva za administraciju i realizaciju programa. Precizno je pojasnio proceduru utvrđivanja Predloga zakona o budžetu, njegovo razmatranje na radnim tijelima, podnošenje mišljenja matičnom Odboru za ekonomiju, finansije i budžet, kao i donošenje zakona u Skupštini, uz napomenu da Odbor za ljudska prava i slobode razmatra predložena budžetska sredstva za potrošačke jedinice iz domena svoje nadležnosti: Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Agenciju za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina i nacionalne manjinske savjete. Na ovim sjednicama učestvuju ovlašćeni predstavnici Ministarstva finansija i potrošačkih jedinica. Ukazao je da su budžetska sredstva u 2017. za ove potrošačke jedinice uvećana i sa tim iznosima njihovi predstavnici su, prilikom razmatranja na Odboru za ljudska prava i slobode, iskazali saglasnost.

Predstavnicu Evropske komisije Roxana Merticariu je upoznata da se određeni broj projekata nevladinih organizacija odbija od strane Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava zbog neispunjenosti formalno-pravnih uslova, jer im u statutu ne piše da se bave manjinskim, već ljudskim pravima. Informisana je i da se isti subjekat uporno žali na odluke o raspodjeli sredstava, nakon čega Upravni sud poništava odluke. Interesovao je stav predsjednika Odbora po ovom pitanju. Predsjednik Odbora dr Halil Duković je pojasnio da za sredstva Fonda mogu da apliciraju sve nevladine organizacije, a stav Fonda je da se putem finansiranja projekata nevladinih organizacija iz reda manjinskih naroda doprinosi unapređenju položaja manjinskih naroda, sa čime je i on saglasan u određenoj mjeri. Takođe, mišljenja je da kvalitetne projekte drugih nevladinih organizacija ne treba odbiti, ali je primarni cilj osnivanja Fonda bio da doprinese očuvanju identiteta manjinskih naroda u Crnoj Gori kao multietničkoj sredini.

Roxana Merticariu se interesovala i za mišljenje Odbora o Zakonu o dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti kojim su uvedene naknade za majke sa troje ili više djece. Saopštila je da to ima uticaja na aktivne mjere zapošljavanja čiji je cilj da se obezbijedi veće učešće žena na tržištu rada. Godišnje se u Crnoj Gori izdvaja 2,6 miliona eura za te namjene, a 2012. je izdvojeno čak 12 miliona eura, dok se za naknade majkama izdvaja čak 70 miliona eura godišnje. Naglasila je da je implementacija ove mjere za majke u velikom neskladu sa aktivnim mjerama zapošljavanja. Ovo pitanje se može tretirati sa socijalnog, rodnog aspekta, osnaživanja žena na tržištu rada i diskriminacije očeva.

Predsjednik Odbora je ocijenio da je navedeni Zakon diskriminatorski, a glavni razlozi njegovog donošenja su politički, jer je cilj bio da se uništi budžet. Zakon je donesen bez fiskalne procjene uticaja, a izdvajanja za ove namjene sada su enormno veća od svih drugih socijalnih davanja i obuhvataju oko 23.000 žena. Prethodno je procjenjivano da će broj korisnica ovog prava biti značajno manji i isticano da je cilj Zakona da se podstakne natalitet. Međutim, prosječna starost korisnica prava je preko 50 godina. Mišljenja je i da su nedavni protesti određenog broja majki bili politički instruisani sa pokušajem da se izazovu socijalni nemiri.

Predstavnica Evropske komisije Roxana Merticariu je svjesna nezadovoljstva korisnica ovog prava zbog umanjena naknada. Ocijenila da je riječ o vrlo delikatnom pitanju i da će se morati dati podrška Vladi Crne Gore da ga riješi.

Predstavnici ekspertske misije su izrazili zadovoljstvo obiljem dobijenih informacija i zbog uloženog truda i posvećenosti da se u ovoj oblasti da zahtijevani doprinos.

Zaključeno je da crnogorske institucije ozbiljno shvataju preporuke ekspertkinje Roanje i da su uložili neophodne napore kako bi unaprijedili stanje u oblasti ljudskih prava i sloboda.

****

ZAVRŠNI SASTANAK održan u Podgorici, 7. aprila 2017. godine

Članovi Odbora za ljudska prava i slobode dr Suad Numanović i mr Mihailo Anđušić učestovali su na završnom sastanku u okviru Ekspertske misije za oblast ljudskih prava, održanom 7. aprila 2017. godine u Ministarstvu vanjskih poslova.

Na sastanku su učestvovali i predstavnici: Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Ministarstva evropskih poslova, Ministarstva održivog razvoja i turizma, Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, Centra za razvoj i očuvanje kulture manjina, Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, kao i Marijana Laković Drašković, šefica Radne grupe za Poglavlje 23 – Pravosuđe i temeljna prava, koja je bila moderator sastanka.

Marijana Laković Drašković je zahvalila svim učesnicima Ekspertske misije na doprinosu i ocijenila da je ista bila uspješna. Vjeruje da je ekspertkinja Ivana Roanja prikupila kvalitetne informacije za izradu sveobuhvatnog izvještaja i utvrđivanje smjernica za unapređenje stanja.

Ministar za ljudska i manjinska prava Mehmed Zenka je izrazio nadu da je ekspertkinja Roanja tokom ove misije konstatovala bolje stanje nego prilikom prethodne posjete, a očekuje da će naredne godine stanje biti još bolje. Smjernice ekspertkinje su veoma dobrodošle, a iste će biti ozbiljno razmotrene i poslužiće za ispravljanje eventualnih nedostataka u Direktoratima Ministarstva. Ocijenio je da je za Crnu Goru prethodna godina bila uspješna, ali u određenoj mjeri jer su postojali problemi izazvani političkim dešavanjima i opstrukcijama integrativnih procesa. Očekuje da će se nakon ulaska u NATO stvoriti uslovi za mirniju klimu u državi i lakše sprovođenje mjera i aktivnosti zahtijevanih od Crne Gore u procesu evropskih integracija.

Šefica Odsjeka za politička pitanja, integracije i trgovinu u Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori Plamena Halačeva je izrazila zahvalnost učesnicima misije zbog njihovog predanog rada, podrške i dostupnosti. Ocijenila je da su zaštita ljudskih prava i prevencija diskriminacije veoma važne za svako demokratsko društvo i iste ne zahtijevaju samo zakonske i institucionalne izmjene već i promjenu svijesti. Zaključila je da Ministarstvo očekuje složen zadatak, ali je uvjerena da će isto odgovoriti izazovu i zasnovati buduće aktivnosti na preporukama ekspertkinje Ivane Roanje.

Predstavnica Evropske komisije Roxana Merticariu je takođe zahvalila svim akterima Ekspertske misije na posvećenosti i izrazila očekivanje da će isti stepen posvećenosti biti prikazan i prilikom implementacije preporuka Roanje.

Ekspertkinja Evropske komisije za oblast ljudskih prava Ivana Roanja se pridružila izrazima zahvalnosti zbog izdvojenog vremena i truda svih nadležnih subjekata. Podsjetila je da je ovo treća godina od kako sprovodi ocjenu kapaciteta Ministarstva za ljudska i manjinska prava. Ovaj zadatak je vrlo zahtjevan za sve, pa tako i za nju koja tokom pet intezivnih dana mora da primi veliku količinu informacija i svoja zapažanja pretvori u konstruktivne preporuke koje će predstavljati polazište za unapređenje stanja. Tokom misije je bila impresionirana posvećenošću zaposlenih u Ministarstvu i sa zadovoljstvom je konstatovala realizaciju brojnih aktivnosti na zakonodavnom planu, među kojima je i izrada Analize usklađenosti crnogorskog zakonodavstva sa Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom i Konvencijom UN o pravima lica sa invaliditetom.

Uprkos brojnim ohrabrujućim pomacima, konstatovala je da je prilikom formulisanja prošlogodišnjih zaključaka bila isuviše optimistična. Stekla je utisak da se Ministarstvu za ljudska i manjinska prava ne daje potreban prioritet, da isto ima ograničen budžet i radi sa oko 64% od predviđenog broja zaposlenih. U takvim okolnostima je izazov za Ministarstvo da sprovodi svoj mandat. Osvrćući se na preporuke iz 2015. i 2016. godine, ocijenila je da su određene shvaćene veoma ozbiljno, dok nekima nije posvećena dužna pažnja. Prethodne godine je kritikovala način raspodjele sredstava vjerskim zajednicama, a ovi kriterijumi još uvijek nijesu promijenjeni. Upoznata je da su isti u procesu izmjene, što je pozitivno. Mišljenja je da Ministarstvo ponekad zauzima reaktivan pristup umjesto proaktivnog. Dala je primjer Zakona o regularizaciji neformalnih objekata koji sa sobom nosi brojne implikacije u oblasti ljudskih prava, a smatra da mu Ministarstvo do sada nije pridavalo potreban značaj.

Međutim, ekspertkinja Roanja je uvjerenjena da Ministarstvo ima potencijala da postane čvrsta institucija za zaštitu ljudskih prava i da odgovori na sve izazove. Predstoji joj najteži dio misije – formulisanje pravih preporuka nakon kratke posjete, ali ovaj zadatak doživljava veoma ozbiljno.

Ministar za ljudska i manjinska prava Mehmed Zenka je ocijenio da se samo otvorenim dijalogom o nedostacima mogu ostvariti pozitivni rezultati. Informisao je da je Ministarstvo finansija na njegov zahtjev odobrilo sredstva za jačanje kapaciteta Ministarstva za ljudska i manjinska prava i da Vlada Crne Gore pruža podršku i pokazuje odlučnost da postavi ovo Ministarstvo na poziciju koju zaslužuje. U vezi sa Zakonom o regularizaciji neformalnih objekata, ukazao je da su svjesni posljedica koje isti može izazvati u oblasti ljudskih prava, zbog čega će Ministarstvo pažljivo pratiti njegovu implementaciju. Uvjeren je da će se i nadležno Ministarstvo održivog razvoja i turizma ozbiljno baviti istim. Što se tiče raspodjele sredstava vjerskim zajednicama, mišljenja je da je riječ o delikatnom pitanju, ali vjeruje da će se raspodjela uskoro uspostaviti na način koji je zadovoljavajući za sve. Zaključio je da je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava spremno da se suoči sa svim izazovima koji mu predstoje, težiće da riješi postojeće probleme i postigne zadovoljavajuće rezultate u cilju unapređenja života svih građana Crne Gore.

Član Odbora za ljudska prava i slobode dr Suad Numanović je istakao da se određene sugestije ekspertkinje Roanje ne odnose samo na Ministarstvo, već i na Odbor- konkretno one koje se tiču rada Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Vlada je intezivno pripremala kvalitetan Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama, rukovodeći se mišljenjem Venecijanske komisije. Predlog zakona je u skupštinskoj proceduri i očekuje se da će uskoro biti usvojen čime će biti zaokružen zakonodavni i institucionalni okvir u ovoj oblasti. Ukazao je da pitanja koja se odnose na lica sa invaliditetom više nijesu u korpusu socijalnih prava, već u korpusu ljudskih prava, a donesen je i kvalitetan Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, kao i Analiza usklađenosti zakonodavstva sa ovim Zakonom i Konvencijom UN o pravima lica sa invaliditetom. Ovim licima će biti omogućena puna integracija u društvo, u skladu sa međunarodnim standardima.

U vezi sa kadrovskim kapacitetima Ministarstva za ljudska i manjinska prava, poslanik Numanović je ukazao da se u kontinuitetu radi na kadrovskom jačanju u skladu sa budžetskim mogućnostima. Tokom 2016. godine ograničavajući faktor je bilo održavanje izbora zbog čega je u određenom periodu Zakonom bilo zabranjeno zapošljavanje u javnom sektoru. Pored povećanja broja zaposlenih, kontinuirano se sprovode i intezivne obuke službenika. Što se tiče finansiranja vjerskih zajednica, uvjeren je da će ovo pitanje biti uređeno zakonom o slobodi vjeroispovijesti. Napomenuo je da su u Crnoj Gori vjerske zajednice odvojene od države, a da je za iste u dosadašnjem periodu iz budžeta izdvajano 200.000 eura godišnje.

Član Odbora za ljudska prava i slobode dr Suad Numanović je siguran da se ekspertkinja Ivana Roanja uvjerila da Ministarstvo za ljudska i manjinska prava kadrovski jača, odgovorno ispunjava svoje zakonske obaveze i da je mnogo uradilo na zaštiti ljudskih prava i sloboda i promjeni svijesti građana.

Očekuje da će ovaj izvještaj Ekspertske misije biti pozitivniji i da će se stvoriti pretpostavke da se Ministarstvo pozicionira na pravo mjesto u oblasti zaštite ljudskih prava. Zaključio je da je Crna Gora uradila mnogo u poštovanju međunarodnih standarda u oblasti ljudskih prava i ispunila brojne obaveze utvrđene akcionim planovima i strateškim dokumenata, a svi u cilju zaštite prava njenih građana.

Marijana Laković Drašković, šefica Radne grupe za Poglavlje 23 je saopštila da je Vlada Crne Gore svjesna da je zaštita ljudskih prava jedan od njenih osnovnih zadataka i da stepen poštovanja ljudskih prava i sloboda predstavlja mjeru demokratičnosti i progresivnosti sistema. Cilj Vlade Crne Gore je da ima jake institucije za zaštitu ljudskih prava i sloboda i da ispunjava mjere predviđene akcionim planovima radi unapređenja stanja u ovoj oblasti. Od velike važnosti je i praćenje implementacije zakona, na čemu će se ubuduće posvećeno raditi.

Laković Drašković je zahvalila ekspertkinji Evropske komisije Ivani Roanji na posjeti i zaključila da će njene preporuke biti pažljivo razmotrene od strane nadležnih institucija i adekvatno implementirane.

****

INFORMACIJA

SA SASTANKA PREDsjedNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE DR HALILA DUKOVIĆA SA EKSPERTOM SIGMA-E DAWIDOM SZEŠĆILOM, održanog 11. aprila 2017. u Skupštini Crne Gore

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković sastao se sa ekspertom SIGMA-e (Podrška unapređenju sistema državne uprave u zemljama Istočne i Centralne Evrope) Dawidom Sześciłom 11. aprila 2017. godine. Na sastanku je učestvovao i član Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu, poslanik Miloš Nikolić.

Eksperti SIGMA-e, zajedničke inicijative Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) i Evropske unije, pripremaju izvještaje koji sadrže ocjenu napretka u reformi javne uprave država kandidata za članstvo u Evropskoj uniji. Cilj izvještaja je da se identifikuju oblasti u kojima je državama potrebna dalja podrška i prikupe informacije za izradu izvještaja Evropske komisije o napretku.

Na sastanku sa ekspertom SIGMA-e bilo je riječi o nadzornoj ulozi Skupštine nad organima izvršne vlasti i nezavisnim institucijama i saradnji Odbora za ljudska prava i slobode sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

Ekspert David Sześcił je istakao da je crnogorska administracija veoma otvorena za saradnju zbog čega očekuje uspješnu misiju. Navodeći da je zadužen za oblast odgovornosti, ukazao je da je upravljačka odgovornost stvar unutrašnje organizacije organa. Planirano je da izvještaj, koji će biti rezultat ekspertske misije bude dostavljen Vladi Crne Gore krajem maja, a isti će biti upućen na provjeru činjenica subjektima sa kojima su održani sastanci.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je upoznao predstavnika SIGMA-e sa radom i nadležnostima Odbora za ljudska prava i slobode, naglašavajući da se u planiranju aktivnosti ovo radno tijelo rukovodi ocjenama, a pogotovo kritikama sadržanim u izvještajima Evropske komisije. Pored zakonodavne uloge, Odbor značajnu pažnju posvećuje parlamentarnom nadzoru nad radom izvršnih organa i nezavisnih institucija, koji se vrši razmatranjem godišnjih izvještaja koje ove institucije, u skladu sa zakonom, dostavljaju Skupštini, razmatranjem informacija, strategija, akcionih planova i godišnjih izvještaja o njihovoj realizaciji, koje Odbor zahtijeva u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine i održavanjem kontrolnih saslušanja odgovornih lica. Odbor za ljudska prava i slobode razmatra godišnje izvještaje koje dostavljaju Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava i Vlada Crne Gore koja dostavlja Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Dr Halil Duković je ukazao da se Odbor kojim predsjedava izdvaja od drugih radnih tijela održavanjem sastanaka van zgrade Skupštine i posjetama ustanovama zatvorenog tipa u kojima se može očekivati kršenje ljudskih prava, kao što su zatvori, pritvorske jedinice, ustanove u kojima su smještene djeca sa smetnjama u razvoju i ustanove za smještaj djece bez roditeljskog staranja. Posjete se organizuju radi neposrednog uvida u stanje u ovim ustanovama i utvrđivanja stepena poštovanja ljudskih prava lica smještenih u njima. Ovim aktivnostima, po pozivu Odbora, prisustvuju i predstavnici institucije Zaštitnika, međunarodnih organizacija sa sjedištem u Crnoj Gori, nevladinih organizacija sa kojima Odbor ima dobru saradnju, kao i predstavnici medija. Prilikom obilazaka ustanova identifikovani su

određeni problemi koji se rješavaju zajedničkom aktivnošću nadležnih organa, a shodno preporukama ovog Odbora. Djelotvornost kontinuirane nadzorne uloge Odbora prikazao je na primjeru pritvorskih jedinica u kojima je stanje značajno poboljšano i usklađeno sa međunarodnim standardima.

Ekspert SIGMA-e Dawid Sześciło se zahvalio na obilju pruženih informacija od strane predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode koje su ujedno i odgovori na jedan broj pitanja koje je namjeravao postaviti.

Eksperta SIGMA-e Dawida Sześciłoa takođe je interesovalo:

- razmatranje godišnjeg izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda,
- podrška poslanicima i obuke poslanika u vršenju nadzorne uloge, za koju su, po izvještajima SIGMA-e, potrebna stručna znanja,
- eventualne izmjene zakona kojima je definisana obaveza dostavljanja izvještaja nadležnih institucija Skupštini ili Vladi i
- dostignuti "B" status institucije Zaštitnika kod Globalnog saveza nacionalnih institucija za ljudska prava.

Ukazao je da je institucija Zaštitnika dostigla navedeni status jer, po ocjeni ovog tijela, nije u potpunosti nezavisna od izvršne vlasti po pitanju zapošljavanja i javnih nabavki. Iako Zaštitnik prilikom zapošljavanja kadra donosi konačnu odluku, postupak se sprovodi preko Uprave za kadrove, a u oblasti javnih nabavki potrebno mu je odobrenje Ministarstva finansija. Institucija Zaštitnika treba da bude u potpunosti nezavisna, bez indirektnih uticaja, pa je eksperta interesovalo da li su planirane aktivnosti kako bi u sljedećem procesu akreditacije Institucija dostigla „A“ status.

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je saopštio da Zaštitnik ljudskih prava i sloboda dostavlja Skupštini godišnji izvještaj o radu do 31. marta tekuće za prethodnu godinu i isti se prije plenarnog zasjedanja razmatra na Odboru za ljudska prava i slobode. Zaštitnik učestvuje na tim sjednicama koje se održavaju najčešće u II kvartalu. Izvještaj Zaštitnika o kojem se vodi otvorena diskusija sadrži: statistički prikaz predmeta po kojima je postupao, ocjenu o stanju ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori, preporuke i mjere koje Zaštitnik predlaže za unaprjeđenje ljudskih prava i kratku informaciju o finansijskim sredstvima kojima je raspolagao tokom izvještajne godine. Povodom razmatranja Izvještaja Skupština, na predlog Odbora, donosi zaključak kojim prihvata Izvještaj sa ocjenama i stavovima o određenim pitanjima. Takođe, shodno Zakonu, Skupština može zahtijevati od Vlade da se izjasni povodom Izvještaja.

Predsjednik Odbora je upoznao eksperta da je Izvještaj Odbora o Izvještaju o radu Zaštitnika za 2015. godinu bio vrlo kritičan, a ocjene Odbora su kasnije potvrđene u Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori. Između ostalog, Odbor je ukazivao na mali broj postupaka pokrenutih po sopstvenoj inicijativi Zaštitnika.

Predsjednik je pojasnio da se institucija Zaštitnika finansira iz Budžeta Crne Gore, a zahtjev za dodjelu budžetskih sredstava Zaštitniku utvrđuje Odbor, na njegov predlog. Čak i u periodu ekonomske krize budžetska sredstva za ovu Instituciju nijesu smanjivana, a dio sredstava kojima je Zaštitnik raspolagao ostajao je neutrošen i vraćan je u budžet. Nepopunjavanje kapaciteta Institucije nije prouzrokovano nedostatkom finansija ili odobrenja Vlade, već zahtjevnim kriterijumima utvrđenim aktom o sistematizaciji Institucije. Na ovaj višegodišnji problem i činjenicu da skoro cijele 2014. godine Zaštitnik nije imao dva zamjenika ukazivao je i Odbor za ljudska prava i slobode.

U međuvremenu, treba konstatovati napredak ostvaren u instituciji Zaštitnika koja je u 2015. postigla najveći stepen ažurnosti od osnivanja, okončanjem 98% predmeta u radu, čemu su doprinijeli ojačani stručni kapaciteti.

Dr Halil Duković je informisao eksperta SIGMA-e da svu neophodnu stručnu podršku članovima odbora pružaju sekretarijati u kojima rade profesionalci koji posjeduju adekvatna znanja. Konkretno, Sekretarijat Odbora za ljudska prava i slobode čine sekretar i dvije saradnice, a broj zaposlenih u ovom Sekretarijatu se nije promijenio u odnosu na prethodnu godinu. Predsjednik Odbora je naveo da za dodatnu podršku postoji mogućnost angažovanja nezavisnih eksperata. Takođe, povodom razmatranja godišnjih izvještaja i drugih akata na sjednicama Odbora su prisutni predstavnici nadležnih organa, specijalizovanih za određene oblasti, kao i predstavnici NVO-a, među kojima ima i eksperata za određene oblasti.

Predsjednik Odbora je obavijestio eksperta da u periodu od posljednje posjete SIGMA-e Crnoj Gori nije bilo izmjena zakonodavstva po pitanju institucija koje su u obavezi da dostavljaju godišnje izvještaje Skupštini.

Tokom zajedničkog sastanka, član Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu Miloš Nikolić je predstavio nadzornu ulogu ovog Odbora.

Poslanik Miloš Nikolić je saopštio da je Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu u prethodnom, 25. sazivu Skupštine Crne Gore održao oko 130 sjednica. Odbor je matično radno tijelo za veliki broj zakona, među kojima su i Zakon o državnoj upravi i Zakon o državnim službenicima i namještenicima. Ocijenio je da i ovaj Odbor, kao i Odbor za ljudska prava i slobode, ima važnu ulogu u vršenju nadzorne funkcije Skupštine nad organima izvršne vlasti. Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu razmatra godišnje izvještaje koje Skupštini dostavljaju Sudski i Tužilački savjet, čime vrši uvid u rad ovih institucija, a u svojim izvještajima koje upućuje Skupštini Odbor predlaže donošenje određenih preporuka u cilju poboljšanja stanja.

Poslanik Nikolić je impresioniran strukturnom organizacijom SIGMA-e i njenim uspjesima i ocijenio je da je ista putem izvještaja sa konkretnim preporukama, sačinjenih nakon četiri prethodne posjete Crnoj Gori, dala značajan doprinos reformi javne uprave. Uvjeren je u dalji napredak u ovoj oblasti, čemu će doprinijeti novoformirano Ministarstvo javne uprave, Strategija reforme javne uprave u Crnoj Gori 2016-2020, pripremljena uz pomoć SIGMA-e, kao i realizacija planova integriteta koji se donose u skladu sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima i Zakonom o sprječavanju korupcije. Mišljenja je da je u ovoj oblasti dosta postignuto, ali ne i dovoljno, zbog čega predstoje brojne aktivnosti u narednom periodu. Najavio je da će Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu pratiti realizaciju Strategije reforme javne uprave i uspostaviti intezivnu saradnju sa novoosnovanim Ministarstvom.

Ekspert SIGMA-e Dawid Sześciło je istakao da su od posljednje parcijalne posjete Crnoj Gori 2016. godine ostvareni brojni pozitivni pomaci koji će biti evidentirani u izvještaju koji pripremaju. Preostaju izazovi u procesu reforme javne uprave koji su identifikovani i u Strategiji. S tim u vezi, interesovao se za način monitoringa realizacije Strategije reforme javne uprave u Crnoj Gori 2016-2020.

Član Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu Miloš Nikolić je pojasnio da je Strategija krovni akt koji analizira stanje u ovoj oblasti i utvrđuje dalje korake, a Skupština i matični Odbor će pažljivo pratiti njenu implementaciju. Ocijenio je da je potreban određeni vremenski period kako bi rezultati Ministarstva javne uprave, osnovanog u novembru 2016. godine, bili vidljivi. Odbor ostvaruje kontinuiranu saradnju sa Ministarstvom, a njegovi predstavnici često učestvuju na sjednicama Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Na kraju razgovora, ekspert SIGMA-e je zaključio da je u Crnoj Gori ostvaren napredak u procesu reforme javne uprave, ali i dalje ima dosta izazova na čijem rješavanju treba raditi u skladu sa Strategijom reforme javne uprave. Zahvalio je na veoma korisnim informacijama koje će mu poslužiti u izradi izvještaja koji bi trebalo da bude dostavljen Vladi Crne Gore krajem maja 2017. godine, a nakon toga Evropskoj komisiji.

**ZAPISNIK SAČINILA
SEKRETAR ODBORA**
Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA
dr Halil Duković